

Akdoğan Özkan: Bir “Güvenli Bölge”nin güvensizlik sosyolojisi

Posted on 31/10/2019

Türkiye’de iktidara yakın kesim, Barış Pınarı Harekâtı sonrası oluşan tabloya bakarak Ankara’nın istediği her şeyi aldığını ve büyük bir zafer kazandığını ileri sürerken, kimi muhalif kesimler ise masada 440 km. eninde bir güvenli bölge tasarlayan Ankara’nın sahada 120 km ile sınırlandırıldığını, dolayısıyla kaybedenler arasında olduğunu savunuyor. Sonuçta her iki bakış açısı da harekâtın sahadaki sonuçlarından hareketle meseleye yaklaşarak bir muhasebe yapmayı tercih ediyor. Bu da bir yöntem tabii. Ve elbette doğru değerlendirmelere de imkân tanıyor. Ancak harekâtın sonuçlarından değil de sebeplerinden hareketle meseleye yaklaştığımızda, hem bölgenin yapısı ve demografik dinamiği üzerine bir şeyleri görme imkânı buluruz, hem de peş peşe iki ateşle sınırı çizilen Barış Pınarı Harekâtı ile Ankara’ya neden o bölgede bir “operasyon” yapma olanağı sunulduğunu daha iyi anlayabiliriz.

Bu şekilde bir bakış açısıyla ulaştığımız o tablo bize netice itibarıyla şunu söyleyecektir: ABD ve Rusya, Ankara’ya “sadece Tel Abyad - Rasulayn arasında ‘demografik değişim mühendisliği’ yapabilirsin, daha fazlasını aklından bile geçirme” demişlerdir. İki ülke böyle bir ortaklıkta buluşmuş, bunu demişlerdir, çünkü, onlar da çok iyi bilmektedirler ki, 120 km’lik genişlik, 32 km. derinlikle ifade edilen bu bölge, Suriye’nin kuzeydoğusundaki Kürt bölgesinin zaten “yumuşak karnı” olarak nitelenen bir bölgedir. Zira, Tel Abyad -Rasulayn arasındaki bu coğrafyada (savaş öncesindeki) başat etnik unsur Kürtler değil, Araplardır. Ankara’nın karşısında durması güç, ısrarlı askeri yığınağının sonucunda girdiği harekât da, bu kompozisyonun zamana yayılarak Araplar aleyhine değiştirilmesine yönelik çabalara “güç” kullanılarak yapılmış bir itirazdır.

Özetle, bu iki küresel güç, Fırat'ın doğusundaki bölgede, yani Kobani'den Kamışlı'ya kadar uzanan toprakların tamamında Ankara'ya demografik değişim mühendisliği (!) anlamındaki tasavvurlarını uygulama ve etnik yapıyı dramatik bir şekilde farklılaştırma imkânını kesinlikle vermedi belki, ama, Suriye Kürtlerinin Irak Kürdistanı sınırından batıya doğru kesintisiz bir biçimde uzanmasına olanak tanıyan Kobani ve Cezire kantonlarının (etnik açıdan birbiriyle zaten zayıf olan) ara bağlantısını koparması yönünde -bedeli de pek düşük olmayacağı benzer- bir istisna sundular. Çünkü burası bunun için en uygun coğrafya idi.

ANKARA'NIN SINIRLI ZAFER COĞRAFYASI: TEL ABYAD - RASULAYN

Peki Tel Abyad - Rasulayn arasındaki bölge neden Ankara'ya bir "zafer coğrafyası" olarak sunuldu, burası neden Ankara merkezli bir operasyon için en uygun coğrafya idi, neden batısı ve doğusu değildi, şimdi bunlara değinelim.

Bölgede 2015 yılı ortalarından bu yana YPG'nin öncülüğünü yaptığı Suriye Demokratik Güçleri (SDG) idaresi altında yaşayan Arapların büyük bölümü, daha önce de birkaç sefer bu köşeden yazdığım üzere, bu örgütün Tel Abyad ve civarında uyguladığını iddia ettikleri "Kürtleştirme" politikasından ziyadesiyle şikayetçilerdi. YPG'nin bu bölgede aslında çoğunluğa sahip olan Arapların mal ve mülklerine konduğunu, gençlerin evlerinden zorla kopartılarak Suriye Savaşı'nda savaştırılmak üzere SDG tarafından askere alındığını, geride kalan çocukların Kürtçe eğitime zorlandığını, keyfi tutuklamalarla bölge halkı üzerinde zorbalık rüzgârı estirildiğini ileri sürüyorlardı.

YPG, ilan ettiği Cezire ve Kobani kantonları arasında yer alan bu bölgeyi Arap hüviyeti baskın olmasına rağmen 2016 yılında ilan ettiği "Kuzey Suriye Federasyonu"na entegre etmek için idari olarak Rakka muhafazasından ayırarak Kobani'ye bağlamıştı. Bölgedeki hayatı zorlaştıran bir diğer faktör de, Tel Abyad'da nüfusun büyük bölümünü teşkil etmelerine rağmen, Arapların Menbiç, Deyrizor ya da Rakka'daki gibi temsil edilebildiği bir

yerel yapı/meclis çok uzun süre oluşturulmamıştı. Sonuçta da, Tel Abyad – Rasulayn arasında yerleşik Arap kabile ve aşiretlerin YPG'ye dönük huzursuzlukları giderek arttı. Bu arada, YPG'nin IŞİD'i yenerek denetimi ele geçirmesinin akabinde bölgeden uzaklaşan/uzaklaştırılan ve soluğu Türkiye'de alan Araplar kendilerine ait oldukları topraklarına dönme olanağı tanıyacak bir askeri operasyona destek olacaklarını da açıklıyorlardı. Bu durum iki etnik grup arasındaki ihtilafların daha da keskinleşmesine yol açıyordu.

Nihayetinde, tüm bu saydığım gelişmeler, Suriye sınırın öbür tarafında bir Kürt entitesine izin vermeyeceğini ilan etmiş ve bu konuda tüm “güvenlik önlemlerini” almaya hazır durumdaki Ankara'ya, Fırat'ın doğusuna yönelik bir askeri operasyon gerçekleştirme talebini özellikle son altı ay zarfında daha gür bir tondan dile getirme olanağı vermişti.

Denetimleri altında tuttıkları bölgelerde geleneksel Arap kabile yapılarını, onların dert ve taleplerini çok fazla dikkate almayan Kürt liderler, bu “feodal” buldukları yapıları özerk idarelerinin gelişim dinamikleri içinde zamanla eritebileceklerini düşünmüşlerdi. Aslında ellerinde bölge sosyolojisini daha iyi okuma ve ona uygun davranma fırsatı da vardı. Ancak belki “tarihin ilerleme seyri” içinde kendiliğinden çözüleceğini düşündükleri hususlarla savaş zamanında fazlaca “zaman kaybetmek” istemedikleri için, belki de sırtlarını ABD'ye yaslanmanın getirdiği bir rahatlıkla yapmadılar, yapamadılar. Belki de bölgedeki asli hasımları (Ankara) ve onun desteğindeki cihatçı güçler Suriye'nin kuzeyinde (özellikle de Afrin'de) benzer konularda ve insan hakları bahsinde çok kötü bir sınav verip hanelerine kötü bir sicil kaydı nakşederken, Kürt liderler “demografik değişim mühendisliği” anlamında o hasımlarından radikal bir biçimde farklılık içeren uygulamalara yönelmeye çok da ihtiyaçları olmadığını düşünmüşlerdi.

Bilemiyoruz hangisi ne kadar doğru, ama şurası önemli ki, Suriye'de toplumsal yapının yarısı aşiret, kabile ve soy dengesine dayanmakta. Ve bir bölgeyi askeri güçle ele geçirseniz de, o denge egemenin ideolojik yaklaşımlarıyla kendi kendine değişmiyor. Bizler Ortadoğu'ya

dışardan bakınca en güçlü yapıların, “devrim” ya da “cihat” vaz’ eden ideolojik örgütler olduğunu sanıyoruz. Ama özellikle Arap kültüründe kan bağıını temel alan aşiret ve kabile yapılarının orta ve uzun dönemde daha güçlü ve kalıcı toplumsal desteğe sahip oldukları görülüyor. Kürtler sahip oldukları ideolojik formasyon gereği de ihmal etmiş olabilecekleri bu gerçekten ötürü Arapların çoğunlukta olduğu bölgelerde zorlandılar belli ki.

“Arapların çoğunlukta olduğu bölgeler” diyoruz da, tam olarak nasıl bir fotoğraf var ortada, şimdi biraz da buna değinelim.

TEL ABYAD VE DEMOGRAFİK YAPISI

Suriye, Baasçı müesses nizamı Arap milliyetçiliği sıvası ile örmüş olsa da, dini ve etnik çeşitliliğin hüküm sürdüğü ve savaş öncesinde bu konuda iyi-kötü bir denge tutturmuş izlenimi veren bir ülkeydi. Ülkede sadece farklı inançlara sahip Araplar değil, Kürtler, Türkmenler, Ermeniler, Batı ve Doğu Aramileri, Çerkez ve Çeçen azınlıklar da yaşıyordu. Tel Abyad (Girê Spî /Tellebyat) da böylesi bir çeşitliğe sahip şehirlerden biriydi, ama temelde Arapların çoğunlukta olduğu bir belde idi.

Tarihi kökenleri ancak 100 yıla dayanıyordu. Suriye’yi 1923-1946 arasında bir manda idaresi altında yöneten Fransızların daha 1920’de Türk sınırını denetlemek amacıyla kurduğu, ilk yerleşimcileri Osmanlı’daki “tehcirin şiddetinden kaçan Ermeniler olan bir beldeydi Tel Abyad. Deyrizor’un önde gelen aşiretlerinden olan ve harpte Fransızların Levant Ordusu saflarında savaşmış Bakkara kabilesinin mensupları da şehrin ilk önemli Arap yerleşimcileri olmuşlardı.

Bu arada, Akçakale’den güneye doğru akan Selgelen Deresi, Tel Abyad’ın doğusundan geçtiği için burası Suriye koşullarında suyu görece bol bir bölgeydi ve bu haliyle tarıma çok uygundu. Sulama alanında kaydedilen yenilikler sayesinde özellikle II. Dünya Savaşı

sonrasında tarıma önem verildi ve bölgede buğday, pamuk ekimi yapılmaya başlandı. Bunlar bölgenin yerleşimcileri için güzel bir gelir kaynağı olacaktı. Ayrıca kaçakçılık da her dönemde bölge ekonomisini destekleyen önemli bir gelir kalemi olarak varlığını yakın bir tarihe kadar sürdürecekti.

Bölgenin kabile ve aşiret yapısına gelince... Ortadoğu ve Kuzey Afrika'ya yönelik araştırma ve gözlem raporlarıyla bilinen Washington Institute isimli düşünce kuruluşunun 21 Aralık 2018 tarihinde yayımlanan bir raporuna bakılırsa, Tel Abyad'ın merkezinde hâkim Arap kabilesi Bakkara idi. Ancak bölgedeki en büyük kabile, Türkiye ile kuvvetli bağları olan ve Kobani Kürtleri ile de tarihsel bir husumetleri olan Ceys idi. (Bu kabilenin Urfa'da 80 bin, Türkiye genelinde ise 500 bin mensubu olduğu söyleniyor.)

Lyon Üniversitesi'nde araştırma direktörü de olan ve Lübnan ile Suriye'de 10 yılı aşkın saha araştırmaları deneyimine sahip Doç. Dr. Fabrice Balanche imzasıyla yayımlanan söz konusu rapora göre, Ceys kabilesi bölgede 3 aşiret ile temsil ediliyor. IŞİD'in bölgede hakimiyetini tesis ettiği dönemde (gönüllü ya da zoraki olarak) İslam Devleti'ni destekleyici bir rol oynayan ve YPG'li Kürtlerin bölgeden uzaklaştırılmasına destek olan Cümeyle ve Bu Cerede aşiretleri YPG karşıtı bir yapıda iken, Ayn İssa'ya daha yakın konumda yerleşik olan ve o dönem kurdukları Liva Suvar el Rakka (Rakka Devrimci Tugayı) adlı örgütle Tel Abyad'ın IŞİD'den temizlenmesi için savaşan Bu Asaf aşireti ise Kürtlere yakın bir aşiret idi.

Raporda, bunların dışında bölgede en Naim, Annaza ve Hannada gibi başka Sünni kabilelerin de olduğu hatırlatılıyor.

Bilindiği gibi, Naim, Bakkara ve Annaza kabileleri Liva Sukur el Rakka (Rakka Şahinleri Tugayı) adlı örgütleriyle Rakka şehrinin IŞİD'den kurtarılması mücadelesinde SDG'ye destek vermiş yapılarıydı. Ancak kabilenin önde gelen liderleri 2017 yılında Şam Yönetimi'nin safına geçmişlerdi.

Hannada kabilesi ise savaş boyunca büyük ölçüde tarafsız bir konumda kaldı. Ancak YPG'nin silah altına alma uygulamalarını yerine getiren Asayiş görevlileri Hannada'nın güçlü olduğu Halidiye beldesinde uygulamanın dozunu kaçırınca yerel halkın şiddetli tepkisiyle karşılaştı. Bu tepki ve protestolar sırasında kolluk kuvvetleri yaklaşık 50 kişiyi tutukladı. Bunların Tel Abyad'a nakli sırasında da bir kişi hayatını kaybetti. Bardağı taşıran bu son gelişme, o tarihe kadar tarafsız kalmış kabilenin de YPG'ye topyekûn cephe almasına yol açacaktı.

Bölgede ayrıca Suluk ve Hamam isimli Türkmen aşiretleri de var. Kürtler zamanında IŞİD'i destekledikleri gerekçesiyle ve Türkiye'ye yakın durdukları için bölgedeki bu Türkmen topluluklara da sert davranıyor.

Kısacası, IŞİD'in bölgeden atılması akabinde bölgede istikrarın anahtarının bu kabileler ve aşiretleri kazanmaya dönük politikaların uygulanmasında ve bu kabile ve aşiretler arasındaki denge ve huzuru tesis edici adımların atılmasından geçtiği son derece açıktı. Ancak Washington Institute raporunda da işaret edildiği üzere, SDG'nin kendi uygulamalarını desteklemeyen (Arapların) bölgeden ayrılmalarını teşvik edici "demografik değişim mühendisliği" uygulamaları içinde olduğu görülecekti.

BÖLGEDEKİ KABİLE VE AŞİRET YAPISI

Şunu net olarak vurgulamakta yarar var ki, bu kabile ve aşiret yapıları, 1916 tarihli Sykes-Picot anlaşmasının o tarihlerde çektiği sert ulus-devlet çizgilerine rağmen farklı ülkelerde yaşamayı sürdürdüler. Yoksa bir çoğumuzun sandığı gibi, iki ülke arasındaki 900 küsur kilometrelik sınırın Türkiye tarafında "etnik Türkler," Suriye tarafında ise "etnik Suriyeliler" yaşamıyor. Farklı ülke vatandaşlıkları söz konusu belki ama sınırlara rağmen varlığını sürdüren aynı toplulukların parçası halklardan söz ediyoruz. Dolayısıyla, az önce bahsettiğimiz Bakkara kabilesinin Suriye'ye özel "endemik" (!) bir oluşum olduğu sanılmasın. Suriye ve Irak'ın yanı sıra Reyhanlı, Mardin, Viranşehir, Siirt gibi bölgelerimizde

de dağınık halde yaşayan bir kabile bu. Üç bin ailenin üzerinde mevcudu olduğu söylenir. Büyük kısmı Suriye'nin Fırat kıyılarında yerleşikti. Meşhur aşireti de Deyrizor bölgesindeki Bakkara'lardan kopmuş bir aşirettir. Akçakale ve Harran'da yaşarlar. Hatta, Reyhanlı'da yerleşik Ebusultan Bakkara aşireti, Türk Silahlı Kuvvetleri ve Özgür Suriye Ordusu'nun birlikte gerçekleştirdiği Zeytin Dalı Harekâtı'na 300 araçlık bir konvoyla destek vermişti. Dolayısıyla sınırın bir tarafındaki bir topluluğu içine alan bir savaşın öbür tarafındaki mensuplarından azade olabileceğini düşünmemeliyiz. Ve bütün bu ÖSO, IŞİD vs. benzeri cihatçı yapıların sınır geçişliliğini bu çerçevede dedüşünebiliriz.

Bölgenin savaştan önceki nüfus kompozisyonuna bakınca da... 2011'de Tel Abyad'ın merkezinde 20 bin, civarıyla birlikte 120 bin nüfusu olduğu yazılıdır. Nüfusun kırsaldaki beldelerle beraber yüzde 70'i Arap, yüzde 25'i Kürt, yüzde 5'i Türkmen idi. Az sayıda da Ermeni olduğu biliniyordu. Araplarla Kürtler genelde birbirlerine pek karışmadan ayrı topluluklar olarak yaşamaktaydı. Azınlıkta olan Kürtler ise şehrin batısında yerleşikti.

Kürtlerle Araplar arasındaki ilişkilerin özellikle Suriye askerlerinin bölgeden çekildiği 2012'den sonra kötüleştiğini ve bu bölgeye sığınan savaş ile birlikte Tel Abyad ve civarında demografik yapının değiştiğini biliyoruz. Hatırlanacağı gibi, 2014 Sonbahar - 2015 İlkbahar arasında Kobani'de bir IŞİD kuşatması yaşanmış, bu arada Kürtlerin bazıları yaşadıkları köyleri terk etmiş, 400 bin kadarı Türkiye'ye gelmişti.

Temmuz 2015'e kadar IŞİD'in elinde olan Tel Abyad da bu tarihten itibaren YPG'nin denetimine geçti ve bunun sonucunda Cezire Kantonu ile Kobani Kantonu birleştirildi. İşte Tel Abyad da bu birleşmenin "zayıf zamkı" oldu belki de. Tel Abyad da bir IŞİD idaresinden geçti. Bu dönemde şehir nüfusunun yarısı göçtü. YPG şehri denetler hale geçince de, bu sefer yollara düşüp göçme sırası Araplara geldi. IŞİD çekildikten sonra bölgedeki bazı köylerin terkedildiğini fark eden Uluslararası Af Örgütü, 2015 yılı Ekim ayı tarihli raporunda, YPG'yi bölgedeki Araplara karşı "etnik temizlik" yapmakla suçladı. Suiistimallere uğrayarak mal ve mülklerini yitiren Araplara alternatif barınma olanağı sağlanmıyor,

zararları tazmin edilmiyordu. Gidecek bir yerleri olmayan bu kişilerin pek çoğu Akçakale'ye sığınmıştı. YPG'nin iddiası ise onların işgal zamanında IŞİD'i desteklediği ve bu örgüt bu topraklardan gidince misillemeyle karşılaşacaklarını düşündükleri için köylerinden göç ettikleri yolundaydı. Bağımsız çok sayıda vakanın her birinde tam olarak neyin doğru olduğunu bizlerin bilebilmesi çok mümkün değil. Ama IŞİD'i destekleyen ya da şartlar gereği desteklemek zorunda kalan pek çok Arap'ın Tel Abyad'ı bu nedenle terk ettiği ve geri dönemediği bir vakıydı.

Bu arada ABD desteğindeki SDG ile IŞİD arasında yaşanan Rakka Muharebesi sırasında yerinden yurdundan olan insanların önemli bir kısmı Tel Abyad'a göçmüş ve Tel Abyad nüfusu 2017'de savaş öncesinin 2 katına çıkmıştı. Rakka'nın durulmasıyla birlikte Tel Abyad'a göç etmiş olanlar geri döndü. Türkiye'nin ablukası altındaki bölgede ekonomi de bu durumdan olumsuz etkileniyordu. YPG'nin bölgeyi terk etmiş Arapları dönmeye teşvik etmemesi, daha doğrusu dönmemeye teşvik etmesi ve gençleri silah altına alma doğrultusunda uyguladıkları katı politikalar iki halk arasındaki ihtilafı daha da derinleştiriyordu.

RASULAYN'DAKİ GÜVENSİZLİK SOSYOLOJİSİ

Haseke muhafazasının üçüncü büyük şehri olan ve Barış Pınarı Harekâtı bölgesinin doğu sınırında yer alan Rasulayn'ın (Ras'ul-ayn/Serêkanî) merkezinin savaş öncesi nüfusu 30 bin civarında idi. Burada da Arap nüfus -Tel Abyad'daki gibi yüzde 70 gibi bir nispette başat olmasa da- diğer topluluklardan fazla. Rasulayn, Ceylanpınar'ın hemen karşısında farklı bir belde belki ama Osmanlı döneminde uygulanan toprak sisteminde bugünkü Ceylanpınar ile Rasulayn ilçesi o tarihlerde, henüz üzerinden sınır geçerek bölünen değil, birlikte "Rasulayn" adıyla bir "has" arazisi oluşturmaktaydı. 1877-1878 Osmanlı - Rus Savaşı sonrasında 20 kadar Çeçen aile buraya yerleştirildiğinde burası halen basit bir demiryolu durağı idi. Bu mütevazı kaza, 1915 yılındaki Ermeni Tehciri sırasında Osmanlı vatandaşı

Ermeniler için bir toplama merkezi/kampı olarak kullanılmış, ilk olarak Harput- Erzurum ve Bitlis'ten bölgeye taşınan insanlar buradan çöldeki ölüm kamplarına gönderilmişti. Richard G. Hovannisian'ın "Looking Backward, Moving Forward: Confronting the Armenian Genocide" isimli kitabında (s. 99) yer alan ifadeler doğruysa, bir kısmı yakınlarındaki Cırcıp Deresi'nde olmak üzere, 1916'da bir Rasulayn'da, önemli bir kısmı Çeçenlerin katılımıyla gerçekleştiği ileri sürülen 80 bin Ermeni katledilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı sonunda Rasulayn'ı bir başka dramatik gelişme beklemektedir. 1921 tarihli Ankara Anlaşması ile Berlin - Bağdat Demiryolu'nun Çobanbey ile Nusaybin arasında kalan güzergahı Türkiye ve Suriye arasındaki sınır hattı olarak belirlenince, kaza bir sınır hattıyla ortadan ikiye ayrılmış, sınırın Fransa'nın denetimi altındaki Suriye'de kalan kısmı Rasulayn (Serêkanî) olarak anılmayı sürdürmüş, Türkiye tarafında kalan kısmı ise sonradan Ceylanpınar adını almıştır.

Kısacası, birileri kendilerine göre bir sınır çizgisi çekip "bundan böyle burası hudut" demiş olsalar da, sınırın kuzeyi ile güneyinde aynı halkların çocukları yaşamaktaydı. Bu sebeple de, orası sadece iki ülkeyi değil, aynı zamanda aynı topluluğun mensubu olan insanları, akrabaları birbirinden ayırır olmuştu.

Rasulayn'ın kaderi, 2012'den sonra dramatik bir şekilde değişecekti. Bölgedeki farklı etnik gruplar tarafından desteklenen ve gerek bölgesel gerek küresel kimi aktörler tarafından da himaye gören El Nusra ve ÖSO unsurları Kasım 2012'den itibaren Rasulayn'da, Suriye Ordusunun bulunduğu noktalara sürekli saldırılar düzenlediler. Bu arada YPG de güçlendi. YPG ile El Nusra Cephesi ve Gureba El Şam birlikleri arasında yaşanan şiddetli çatışmalardan sonra, 17 Temmuz 2013 tarihinde Rasulayn kentinin YPG tarafından ele geçirildiği duyuruldu. Ancak 27 Temmuz tarihinde Rasulayn, bu kez IŞİD'in eline geçti. Kürtler Araplar tarafından şehirden püskürtülse de, kısa bir süre sonra kent yeniden PYD tarafından kontrol altına alındı. Nihayet, 21 Ocak 2014'te kent Cezire Kantonuna bağlandı ilanı edildi. Bu gelişmelerle çok sayıda Arap aşiret mensubu Ceylanpınar tarafına

geçerek bölgede oluşturulan sığınmacı kamplarında konaklamaya başladı. 2017'den sonra da ağırlığını Bakkara kabilesine mensup aşiretlerin liderleri öncülüğünde, evlerinin PYD tarafından gasp edildiğini öne süren, buraların gerçek sahiplerine bırakılması talebini dile getiren çok sayıda gösteri düzenlediler.

ABD Başkanı Donald Trump'ın 2018 yılı Aralık ayında, Suriye'den çekileceğini açıklaması Türkiye'nin Fırat'ın doğusuna yönelik operasyon sinyallerini artırdı. Buna paralel olarak da, 2018 yılı Aralık ayının sonlarına doğru, Arap, Türkmen, Kürt ve Süryani aşiretlerinden temsilciler, büyük ölçüde Türkiye'nin himayesinde Azez'de "Suriye Kabileler ve Aşiretler Meclisi" çatısı altında ilk kongrelerini düzenleyerek başkanlarını seçtiler. Toplantılara 150 aşiretten 1000 kadar kişi katıldı. Katılımcılar Türkiye'nin Fırat Nehri'nin doğusunda YPG'ye karşı düzenleyeceği operasyona destek olacaklarını açıkladılar.

Bu arada Ankara'nın ABD üzerinde "operasyon" baskısını artırdığını gözlemliyorduk. Ancak geçen zaman içinde hem Amerikalılar daha öce boşladıkları bu bölgede gözlem noktası oluşturup devriye gezmeye başlamışlardı. Ayrıca SDG, Tabka, Rakka, Kamışlı ve el Hol gibi yerleşimlerin yanı sıra Tel Abyad'da 14 haziran'da bir askeri konsey oluşturma yoluna gitmişti. Ayrıca işin ucunun kabileleri ve aşiretleri kendi yanlarına almak olduğunu anlayan SDG güçleri, ihtilaftaki Araplar ile Kürtleri uzlaştırma yolundaki girişimleri yoğunlaştırmaya ve yumuşak güç ve diplomasi ile konuyu çözmeye çalıştılar. Ancak 2019 yılının sıcak yaz aylarında yaşananlar bu konuda epeyce geç kalındığını göstermesi bakımından ibretlikti.

Zira bazı YPG unsurlarının bölgede mahsulünü daha düşük fiyattan kendisine vermeyi reddeden Arap çiftçilerin tarım arazilerini ve bu arazilerdeki tarım mahsullerini bu yılın yaz aylarında yakması topluluklar arasındaki ihtilafı derinleştirmekteydi. Bu arada arazilerin ve mahsulün yakılmasına şiddetle karşı çıkan Bakkara Kabilesi Şeyhi Haçim El-Beşir'in evinin basılıp alıkoyulması ile Araplar ve Kürtler arasındaki ihtilaf biraz daha derinleşti. Kimi Arap aşiretler bazı köylere giden yolları tutarak ve arazilerde nöbet bekleyerek yangınları önlemeye, karşı koymaya çalıştı. Savaş bölge ekonomisini zaten derinden vurmuştu ve

mahsulünü yitirenler bölgeden göçe zorlanıyordu. Bu savaş sırasında Suriye'nin başka bölgelerinde Kürtlere karşı kullanılan bir "silah" bu kez Kürtler tarafından Araplara karşı kullanılıyordu.

Kimi NATO ülkeleri ile Körfez Arap Ülkeleri İşbirliği Konseyi'nin kışkırtması ve silah/finans desteğiyle alevlendirilen Suriye Savaşı'nda ekilen nefret mayaları tutmuş, halklar birbirine düşman hale getirilerek, birbirine kırdırılarak bunun üzerinden politikalar yürütülür olmuştur.

Türkiye "Barış Pınarı Harekâtı"nı başlattı. Bugün Ceylanpınar ve Rasulayn'daki Bakkara aşireti mensuplarının Akçakale ve Şanlıurfa'daki kamplarda eğitim görmüş mensupları 9 Ekim'de başlatılan "Barış Pınarı Harekâtı"na yer yer ön saflarda destek veriyorsa, bu bir yönüyle de yukarıda aktarmaya çalıştığımız tablonun eseridir.

Tabii bu bağlamda, ABD'nin Türkiye'nin hedeflediği "güvenli bölgenin" Ankara'nın istediği gibi 480 km eninde kesintisiz bir tampon bölge olmasını engelleme yolunda bir çabası olduğunu harekâtın önce kaleme aldığım yazımda belirtmişim. El Kudüs el Arabi gazetesinin ABD'nin Suriye Özel Temsilcisi James Jeffrey'ye yakın bir kaynaktan edindiği bilgiye göre, söz konusu güvenli bölge "adına ne dersek diyelim," Kürt nüfusun yoğun olduğu bölgeleri dışarda bırakıyordu. Bu sebeple Ankara'nın Kobani'yi, Derbesiye'yi Amude'yi ve Kamışlı'yı planlarına dahil etmeye kalkmasını ABD'nin Rusya ile birlikte "120+150 saat" şeklinde özetleyebileceğimiz bir ateşkes planıyla engellemesi, "bu bölgede 2 milyon kişiyi iskân etmeyi planlıyoruz" diyen bir başkente "dur orada ve bununla yetin" demesi sürpriz değildir. (*)

Sürpriz olmayan bir diğer husus da, Tel Abyad - Rasulayn arasındaki bölgede tanık olduğumuz son gelişmelerdir. Bu gelişmelerin yukarıda özet bir şekilde aktardığım bölge sosyolojisinin ve savaş sırasında yaşanan nüfus değişimlerinin temelinde şekillendiğini de unutmamamız lazım.

Yaşanan bu deneyimlerin bize gösterdiği bir şey daha var: Suriye'deki halklara eşit vatandaşlık temelinde, ademi merkezîyetçi anlayışı önemseyen, mezhepçilikten ve etnik dışlayıcılıktan uzak, seküler bir dünya ve kendi geleceklerini kendilerinin belirlemesi fırsatı sunmadıkça, güvenli kılma çabası içinde olduğunuz hiç bölgeyi "güvensizlikten" arındırmanız mümkün olmayacaktır.

Kaynak: t24.com.tr